

ROLUL ȘI CONCEPTUL DE POLITICĂ INDUSTRIALĂ

Natalia Cărbune, lector univ.

Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: *The first unitary concept of an industrial policy for the European Union came after the European Commission proposal based on the report from 1990 "Industrial policy in an open and competitive environment". In 1993, the Commission published its White Paper on growth, competitiveness and employment, highlighting the sense of European economic competitiveness in the new conditions and legal framework for EU industrial policy. Community concept of industrial policy implies that it covers the full range of EU policies such as competition, trade, innovation or energy, because they all have an impact on industry competitiveness. In addition, the integrated policy on equal footing put competitiveness and sustainability. Finally, the integrated approach stresses the need for cooperation and coordination of efforts between the European Commission and Member States.*

Primul concept unitar de o politică industrială pentru Uniunea Europeană a apărut după propunerea Comisiei Europene în baza raportului din 1990 "Politica industrială într-un mediu deschis și concurențial". În 1993, Comisia a publicat Cartea albă privind creșterea, competitivitatea și ocuparea forței de muncă, subliniind sensul competitivității economiei europene în noile condiții, precum și cadrul legal pentru Politica industrială a UE. Conceptul de politică industrială comunitară presupune că aceasta cuprinde o gamă completă de politici ale UE, cum ar fi concurența, comerțul, inovarea sau energia, deoarece acestea toate au un impact asupra competitivității industriei. În plus, politica integrată pune pe picior de egalitate competitivitatea și durabilitatea. În cele din urmă, abordarea integrată subliniază necesitatea cooperării și coordonării eforturilor între Comisia Europeană și statele membre.

Cuvinte chee: *Uniunea Europeană, tratatul CECO, Concurența, Tratatul de la Maastricht, Tratatul CEE.*

Actualitatea temei. Stimulentele pentru o abordare oficială despre o politică industrială a Uniunii Europene au fost diferențele înregistrate în raport cu economiile din Statele Unite ale Americii și Japonia, în ceea ce privește ratele de creștere, ratele de investiții, inovarea, comerțul internațional, precum și rapidele modificări ale economiei mondiale: creșterea a noilor competitori din Europa de Sud - Est.

Până la atingerea unui concept unitar, abordările privind politica industrială Europeană a trecut prin mai multe etape.

Într-o primă etapă, între 1958 și 1975, au prevalat politicile naționale. Între 1975 și 1985 a fost observată o tendință generală în favoarea politicilor intervenționiste, ca răspuns la condițiile economice nefavorabile. Piața unică poate fi văzută ca o nouă etapă în procesul de definire a unei politici industriale comunitare europene. Accesul la o piață unică extinsă face ca companiile să beneficieze de economia de scară, devenind astfel mai competitive. Rezultatul acestei evoluții a fost documentul oficial în ceea ce privește politica industrială a Uniunii Europene.

Metodologia de cercetare. Politica industrială este inclusă în legislația UE încă de la Tratatul de la Maastricht. Această politică afectează numeroase aspecte ale politicii de mediu, politica referitoare la piața unică și politica în domeniul concurenței.

Tratatul CECO (Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului), Tratatul Euratom (Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice) și Tratatul CEE (Tratatul instituind Comunitatea Economică Europeană sau Tratatul de la Roma) conțin multe prevederi pe care se poate întemeia o politică industrială comună. Tratatatele constitutive, în forma lor originală, nu cuprindeau dispoziții exprese privind o politică industrială comună. Cu toate acestea, ele reglementau în primul rând, dar nu și în mod exclusiv, sectoarele industriale ale economiilor statelor membre.

Totuși numai prin Tratatul de la Maastricht [Articolul 130] a fost oferită baza legală pentru realizarea unei politici industriale comune, permițând Comisiei să propună măsuri de îmbunătățire a competitivității industriei europene, măsuri menite să:

- a. accelereze adaptarea industriei la schimbările structurale;
- b. încurajeze condițiile favorabile inițiativei și dezvoltării întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii, pe teritoriul întregii Comunități;
- c. încurajeze condițiile favorabile cooperării între întreprinderi, și să intensifice exploatarea potențialului politicilor de inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică.

Exista două clasificări importante ale politicii industriale:

- a) Politici active și negative. Politicile active vizează structurile și performanțele industriei, fiind reprezentate de programele comunitare de cercetare, de directivele de liberalizare, în timp ce politicile negative combat eșecurile pieței și urmăresc înlăturarea barierelor de pe piață, cum ar fi interzicerea abuzului de poziție dominantă și diminuarea obstacolelor comerciale (tarifare și netarifare);
- b) Politici orizontale (sau generale) și politici verticale (sectoriale). Politicile orizontale vizează toate sectoarele industriale (cum ar fi: protecția uniformă a pieței și concurenței, promovarea IMM-urilor, înlăturarea barierelor administrative), pe când politicile verticale vizează anumite sectoare (cum sunt: industria oțelului, textilele, construcțiile de nave) având ca scop protecția și restructurarea acestora.

Concluzii. Obiectivul general al politicii industriale îl constituie creșterea competitivității și în general a performanțelor industriei în vederea întăririi capacității de adaptare a economiei la cerințele pieței internaționale, în condițiile globalizării economiei mondiale.

Obiectivele politicii industriale:

- Menținerea creșterii susținute de productivitate;
- Consolidarea remunerării locurilor de muncă;
- Utilizarea optimă a resurselor umane;
- Atingerea competitivității internațională;
- Transformarea comunității într-un partener și jucător important în arena Globală.

Pentru a atinge obiectivele enumerate mai sus, în cadrul UE nu există priorități sectoriale. Sistemul fiscal este raționalizat și însoțit de privatizarea sectorului bancar. Este dezvoltată piața de capital. Este pus un accent pe creșterea ponderii întreprinderilor mici și mijlocii în producția industrială, la care se adaugă dezvoltarea infrastructurii, precum și participarea la rețelele europene. Politica industrială este bine integrată într-o serie de alte politici ale UE, care contribuie la atingerea acestor obiective:

- O mai mare deschidere a sistemului comercial mondial: de deschidere a unei piețe protejate pentru țările din UE, în special pentru producătorii și furnizorii de servicii. Prin acordarea producătorilor din UE a accesului mai ieftin la inputurile externe, în timp cu creșterea concurenței din partea țărilor terțe, aceasta permite să își îmbunătățească competitivitatea;
- Politicile legate de piața unică: acestea au, în general, un impact pozitiv asupra competitivității; în special, prin încurajarea liberalizării piețelor și armonizarea normelor;
- Politica în domeniul cercetării și dezvoltării: consolidarea bazei de cunoștințe și concentrarea pe tehnologiile generice esențiale;
- Politica în domeniul concurenței: este destinată firmelor pentru a spori eficiența acestora. De asemenea ajută la pregătirea companiilor din UE pentru provocări.
- Politicile sociale și de ocuparea a forței de muncă (inclusiv de formare profesională): acestea au un rol-cheie în asigurarea competitivității. Modernizarea depinde de competența lucrătorilor;
- Politica de protecție a consumatorului și de sănătate publică: condiții prealabile esențiale pentru încrederea consumatorilor sunt baza pentru o cerere stabilă și în creștere;
- Protecția mediului: ar însemna restricționarea sau interzicerea utilizării de materie primă sau a anumitor tehnologiilor care ar putea ridica costurile de producție pe termen scurt. Pe termen mai lung aceasta poate ajuta companiile din UE de a obține un avantaj competitiv la nivel global.

Politica industrială a UE vizează să accelereze adaptarea industriei la schimbările structurale, să încurajeze inițiativa, dezvoltarea și cooperarea între întreprinderi și să încurajeze potențialul industrial de inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică.

Bibliografie selectivă:

1. Octavian, Gh., *Politica comercială externă, Editura Fundației România de Mâine*, București, 2007.
2. Bidilean Vidu - *Uniunea Europeană: instituții, politici, activitate*, Editura Agroprint, Timișoara, 2000.
3. Cociuban Aristide - *Piața unică europeană - cele patru libertăți fundamentale*, ESEN-2, IEM, București, 2002.
4. Dinu Marin, Socol Cristian, Niculescu Aura - *Fundamentarea și coordonarea politicilor economice în Uniunea Europeană*, Editura Economică, București, 2006.
5. Jinga Ion - *Uniunea Europeană în căutarea viitorului*. Studii europene, Editura C. H. Beck, București, 2008.